

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษา ความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลต่อการดูแลผู้ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ภายใต้โครงการการเข้าถึงบริการยาต้านไวรัสเอดส์ระดับชาติ และศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลที่ปฏิบัติงานภายใต้โครงการการเข้าถึงบริการยาต้านไวรัสเอดส์ระดับชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานภายใต้โครงการการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอดส์ระดับชาติ ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน ในภาคใต้ จำนวน 226 ราย (ร้อยละ 70.41) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด คือ มีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ ปฏิบัติงานตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ภายใต้โครงการ NAPHA อย่างน้อย 6 เดือน ยินดีและเต็มใจให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้เรื่องการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ ส่วนที่ 3 แบบวัดการปฏิบัติของพยาบาลต่อการดูแลผู้ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ และส่วนที่ 4 แบบสอบถาม ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยหาความเที่ยงของแบบวัดความรู้ของพยาบาลต่อการดูแลผู้ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ โดยวิธีคูเดอร์

ริชาร์ดสัน และ แบบวัดการปฏิบัติของพยาบาลต่อการดูแลผู้ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดความรู้ และแบบวัดการปฏิบัติ เท่ากับ .82 และ .90 ตามลำดับ

ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 320 ฉบับ ไปยัง 150 โรงพยาบาล ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 230 ฉบับ จาก 118 โรงพยาบาล และตัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก 4 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 226 ฉบับ นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 226 ราย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 98.7) มีอายุต่ำสุด 25 ปี สูงสุด 58 ปี อายุเฉลี่ย 38.81 ปี (SD = 6.06) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 82.7) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.5 กลุ่มตัวอย่าง มากกว่าครึ่งหนึ่งปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่มีขนาดน้อยกว่า 60 เตียง (ร้อยละ 62.8) ใช้ภาษาไทย(กลาง) ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วยมากที่สุด (ร้อยละ 69)

กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วง 11 – 20 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 51.8) มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ ต่ำสุด 10 เดือน มากที่สุด 22 ปี เฉลี่ย 4.87 ปี (SD=3.79) มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานภายใต้โครงการการเข้าถึงบริการยาต้านไวรัสเอดส์ระดับชาติ จนถึงปัจจุบัน ต่ำสุด 10 เดือน มากที่สุด 7 ปี เฉลี่ย 2.93 ปี (SD = 1.42) จำนวนผู้ป่วยที่อยู่ในความดูแลของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่เริ่มปฏิบัติงานภายใต้โครงการการเข้าถึงบริการยาต้านไวรัสเอดส์ระดับชาติ จนถึงปัจจุบัน มีผู้ป่วยอยู่ในความดูแลน้อยที่สุด 1 ราย มากที่สุด 735 ราย เฉลี่ย 82.27 ราย

กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้เรื่องยาต้านไวรัสเอดส์จากการเข้ารับการฝึกอบรม/ประชุมวิชาการ มากที่สุด (ร้อยละ 97.3) กลุ่มตัวอย่าง เคยได้รับการอบรม/ประชุมวิชาการ เรื่องยาต้านไวรัสเอดส์ มากที่สุด (ร้อยละ 97.3) เข้ารับการฝึกอบรม/ประชุมวิชาการ เกี่ยวกับยาต้านไวรัสเอดส์ เป็นจำนวน 2 ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 19.5)

2. ความรู้ของพยาบาลต่อการดูแลผู้ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 80.29$, SD = 8.48) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คะแนนความรู้ของพยาบาลในด้านโรคเอดส์/การให้ยาต้านไวรัสเอดส์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 66.44$, SD = 19.71) ความรู้ด้านผลกระทบของการรับประทานยาต้านไวรัสเอดส์ต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และการดูแลช่วยเหลืออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 75.97$, SD = 15.66) ความรู้ด้านการติดตามการรักษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 85.17$, SD=9.29) และ ความรู้ด้านการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 99.66$, SD = 2.86)

3. การปฏิบัติของพยาบาลต่อการดูแลผู้ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 100.97$, SD = 11.72) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คะแนนการปฏิบัติด้านการประเมินความพร้อมของผู้ป่วยก่อนได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 27.88$, SD = 4.03) คะแนนการปฏิบัติด้านการติดตามการรักษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 32.02$, SD = 5.57) คะแนนการปฏิบัติด้านการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการให้ยาต้านไวรัสเอดส์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 28.08$, SD = 4.25) และคะแนนการปฏิบัติด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 13.03$, SD = 2.5)

4. ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับต่ำ กับ การปฏิบัติของพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.23

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการ ในด้านการศึกษาพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล ด้านบริหารการพยาบาล และการวิจัยทางการพยาบาล ดังนี้

ด้านการศึกษาพยาบาล

1. ควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรระยะสั้น/เฉพาะทางในหัวข้อเรื่องยาต้าน ไวรัสเอดส์ หลังจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องยาต้านไวรัสเอดส์ สามารถนำความรู้ลงสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเพื่อให้มีการพัฒนาพยาบาลวิชาชีพสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางต่อไป

2. ควรจัดให้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่องในเรื่องยาต้านไวรัสเอดส์และการดูแลผู้ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ โดยศึกษาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการดูแลผู้ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ ของพยาบาลด้วยกันเอง แล้วนำมาถ่ายทอดให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. ส่งเสริมการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่หลักของพยาบาลให้เด่นชัด ในด้านการให้คำปรึกษา และการประเมินความพร้อมของผู้ป่วยก่อนรับยาต้านไวรัสเอดส์ และควรส่งเสริมให้มีการประสานงานระหว่างวิชาชีพในบทบาทที่ไม่ใช่หน้าที่หลักของพยาบาล

2. ส่งเสริมให้มีการจัดระบบพี่เลี้ยงคอยติดตาม ให้คำแนะนำสำหรับพยาบาลที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในการดูแลผู้ป่วย

ด้านการบริหารการพยาบาล

1. ควรจัดให้มีการอบรม เพื่อฟื้นฟู/เพิ่มเติมความรู้ให้กับพยาบาลที่ปฏิบัติงานภายใต้โครงการ NAPHA อย่างทั่วถึง ในเรื่องความรู้เรื่องโรคเอดส์/การใช้ยาต้านไวรัสเอดส์ การประเมินความพร้อมของผู้ป่วยที่จำเป็นต้องรับประทานยา การติดตามการรักษา การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับยาต้านไวรัสเอดส์ การดูแลช่วยเหลือในด้านต่างๆ โดยมีการแบ่งการจัดอบรมออกเป็น 2 กลุ่ม สำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานใหม่ โดยแนะนำแนวทางในการปฏิบัติงานภายใต้โครงการ NAPHA และเน้น

การฟื้นฟูความรู้เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ในพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ก่อนแล้ว ทั้งนี้ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรม/ประชุมวิชาการอย่างทั่วถึง

2. ควรจัดให้มีการประเมินผลภายหลังการฝึกอบรม เพื่อให้ทราบถึงความรู้ที่ได้รับจากการอบรม และทราบถึงข้อบกพร่องที่ควรส่งเสริม/เพิ่มเติมในการจัดอบรมครั้งต่อไป

3. ควรมีการจัดทำคู่มือในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์แจกจ่ายให้เพียงพอต่อบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ทั้งนี้รวมถึงผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมควรมีการจัดส่งเอกสารเพื่อให้รับทราบข้อมูลใหม่อย่างทั่วถึง

ด้านการวิจัยทางพยาบาล

1. ควรมีการศึกษาการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์เปรียบเทียบตามการรับรู้ของพยาบาลและผู้ป่วย

2. ควรมีการศึกษสมรรถนะของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์

3. ควรมีการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลต่อการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์

4. ควรศึกษาถึงประสิทธิผลการให้การดูแลผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ของพยาบาล